

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, РЕЛІГІЙ ТА
ТУРИЗМУ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

**НАУКОВО-ФОНДОВА
РОБОТА В МУЗЕЯХ
УКРАЇНИ (2000 – 2020 рр.):
бібліографічний покажчик**

Старобільськ – 2020

УДК 016:069.8 (477) «2000/2020»

Корнієнко В.А., Полякова О.А. Науково-фондова робота в музеях України (2000 – 2020 рр.): бібліографічний покажчик. Лисичанськ: Вид-тво ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2020. 19 с.

Рекомендовано науково-методичною радою Луганського обласного краєзнавчого музею. *Протокол № 11 від 26 листопада 2020 р.*

Рецензенти:

Мартиненко М.С., завідувач науково-методичного сектору Луганського обласного краєзнавчого музею

Відповідальна:

Мілованова О.В., директор Луганського обласного краєзнавчого музею

У покажчику зібрано бібліографічні описи матеріалів конференцій, методичних розробок, статей, наукових праць у збірниках, вісниках та періодичних виданнях за темою «Науково-фондова робота в музеях України (2000 – 2020 рр.)».

Для зберігачів фондів музею та інших працівників, що відповідають за облік і зберігання предметів фонду установи. Матеріали покажчика послужать підвищенню професійної кваліфікації молодих фахівців.

Адреса: Луганський обласний краєзнавчий музей
92700, м. Старобільськ, вул. Гімназична, 53
тел./факс: (06461) 2-37-76
e-mail: lokm_stb@ukr.net

© Корнієнко В.А., Полякова О.А., 2020

© Луганський обласний краєзнавчий музей, 2020

ЗМІСТ

СПИСОК АБРЕВІАТУР І СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 Нормативно-правова база.....	7
РОЗДІЛ 2 Список літературних джерел за темою «Комплектування музейних фондів».....	8
РОЗДІЛ 3 Список літературних джерел за темою «Облік».....	10
РОЗДІЛ 4 Список літературних джерел за темою «Інвентаризація та каталогізація музейних колекцій».....	15
РОЗДІЛ 5 Список літературних джерел за темою «Консервація та зберігання музейних фондів.....	16
ВИСНОВКИ.....	18

СПИСОК АБРЕВІАТУР І СКОРОЧЕНЬ

- ГО – громадська організація;
ЛОКМ – Луганський обласний краєзнавчий музей;
НАКККІМ – Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв;
НАН України – Національна академія наук України;
НІЕЗ «Переяслав» – Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав»;
НМІУ – Національний музей історії України;
НМНАПУ – Національний музей народної архітектури та побуту України;
НТШ – Наукове товариство імені Шевченка;
ОДА – обласна державна адміністрація;
ОКР – освітньо-кваліфікаційний рівень;
СНУ ім. Лесі Українки – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки;
УТОПІК – Українське товариство охорони пам'яток історії та культури;
ХДАК – Харківська державна академія культури;
ХНЕУ ім. С.Кузнеця – Харківський національний економічний університет імені С.Кузнеця;
ЦНТУ – Центральноукраїнський національний технічний університет;
ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

ВСТУП

Музей – це установа, що займається різноманітними видами діяльності у різних сферах: від пам'ятко-консерваційної і колекційної до суто комерційної. До основних напрямів роботи будь-якого музею як спеціалізованої установи індустрії культурного дозвілля й туризму належать: комплектування музейних фондів, облік, інвентаризація та каталогізація музейних колекцій, консервація і зберігання музейних фондів та ін.

Основою музейної діяльності є комплектування та зберігання музейних колекцій, адже музей – це передусім сховище унікальних предметів, які мають високу цінність.

Усі предмети, цілеспрямовано зібрані у музеї, становлять музейний фонд. Зазвичай фонди сучасних музеїв нараховують десятки тисяч предметів, лише мала частина яких формує постійні експозиції й виставляється напоказ відвідувачам.

Музейний фонд – це повне зібрання матеріальних предметів, зосереджене в експозиційних залах та сховищах музею.

У сучасному музеєзнавстві наукове комплектування фондів прийнято розглядати не як складову фондової роботи, а як самостійний напрямок музейної діяльності. За своєю суттю воно невіддільне від фондової роботи.

Наукове комплектування фондів – це процес виявлення в зовнішньому середовищі предметів музейного значення та їхнього збору для поповнення музейних зібрань; наукова діяльність, заснована на принципах музеєзнавства і профільних дисциплін.

До основних форм комплектування відносять польові дослідження (експедиції, репортажний збір (збирання документів, свідчень, предметів у момент події чи невдовзі після неї) і поточне комплектування (закупівля, обмін, прийом подарунків та цінностей, переданих силовими структурами після їх вилучення, та ін.).

Не менш важливою, ніж комплектування фондів, є облік та зберігання музейного фонду. Ця діяльність не може бути довільною, безсистемною. Вона чітко регламентується положеннями Закону України «Про музеї та музейну справу», а також низкою типових положень та інструкцій Міністерства культури та туризму України.

Облік музейних фондів – це встановлення точних відомостей і предметного опису усіх пам'яток, що перебувають у музеї. Облікування музейних пам'яток необхідне для того, щоб систематизувати ці пам'ятки та згрупувати їх за чіткими критеріями.

Облік музейних цінностей відбувається у три етапи: первинна реєстрація (прийняття на баланс), інвентаризація та каталогізація.

Інвентаризація (кодифікація) – це наступний етап обліку отриманих пам'яток та розподілу їх у системі фондосховищ музейної установи. Для того, щоб оперативно відшукати якусь окрему пам'ятку серед тисяч їй подібних, щоб не виникало плутанини, кожному експонатові музею присвоюється власний інвентарний номер (код).

Методики інвентаризації різносутнісних пам'яток мають незначні відмінності. Зокрема, у музей може надійти як одиничний предмет, так і ціла колекція предметів одного типу. Предметна інвентаризація полягає у присвоєнні певному предметові порядкового номера із занесенням у відповідну Інвентарну книгу. Якщо ж працівник фондосховища опрацьовує цілу колекцію предметів (наприклад скарб золотих і срібних монет епохи Римської імперії), то в Інвентарну книгу занотовується опис колекції та присвоюється їй окремий інвентаризаційний шифр.

Каталогізація – це підсумовуючий та найважливіший етап обліку й оцінки матеріальних цінностей музейної установи. До того ж клопітка наукова діяльність, яка вимагає від музейних працівників спеціалізованих фахових знань, високої кваліфікації й експертного досвіду. Найважливіша мета каталогізації полягає у пошуку й зборі вичерпної інформації про ту чи іншу пам'ятку, вивчення її в контексті подібних пам'яток, створення колекцій з метою подальшого експонування й широкої популяризації.

Збереження музейних фондів – це забезпечення фізичної схоронності музейних предметів шляхом оптимально обраних режиму і системи збереження. Основні положення з організації збереження музейних пам'яток зафіксовані в державних нормативних документах, які обов'язкові для всіх музеїв. Однак у кожному музеї існує своя специфіка, що залежить від складу, структури й обсягу фондів, характеристик музейного будинку.

РОЗДІЛ 1

Нормативно-правова база

1. **ЗАКОН УКРАЇНИ** Про музеї та музейну справу. Документ 249/95-ВР, чинний, поточна редакція – редакція від 25.09.2020, підстава – 849-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. **ІНСТРУКЦІЯ** з організації обліку музейних предметів. Затверджено Наказом Міністерства культури України від 21.07.2016 № 580. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16#Text>
3. **ПОЛОЖЕННЯ** про Експертно-фондову комісію Міністерства культури України. Документ z0129-16, чинний, поточна редакція – прийняття від 30.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0129-16#Text>
4. **ПОЛОЖЕННЯ** про Музейний фонд України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. N 1147. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2000_07_20/an/15/KP001147.html
5. **ПОЛОЖЕННЯ** про Музейну раду при Міністерстві культури України. Зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23 листопада 2016 року за № 1518/29648 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1518-16#Text>
6. **ПОЛОЖЕННЯ** про фондово-закупівельну комісію музею. Затверджено Наказом Міністерства культури України від 21.03.2016 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0533-16#Text>
7. **ПОСТАНОВА** Про затвердження переліку музеїв, в яких зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України. Із змінами і доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2003 року N 1402, від 12 вересня 2005 року N 889. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2000-%D0%BF#Text>

РОЗДІЛ 2

Список літературних джерел за темою «Комплектування музейних фондів»

1. **Бекетова В.М.** Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. Збірник тез. доп. та повідом. міжнародної наук. конференції, присвяченої 150-річчю від дня заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д.І.Яворницького. Дніпропетровськ. 1999 р. 176 с.
2. **Бєлікова М.В., Зайцева В.М.** Основи музеєзнавства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180 с.
3. **Більо Л.** Комплектування та збереження фондів музеїв Волинської області (1991 – 2016 рр.). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Випуск 26. 2017 р. С. 98–102.
4. **Божко Л.К.** Проблеми комплектування фондів музеїв на сучасному етапі. Музей і майбутнє: Доповіді та повідомлення наукової конференції до Міжнародного дня музеїв, травень 1997 р. Дніпропетровськ, 1998 р. С. 106.
5. **Венгриновська О.** Комплектування, облік та збереження музейних зібрань. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 16 травня 2014 року Луцьк. 2014. С. 285–288.
6. **Дейнеко С.М.** Комплектування фондів Харківського історичного музею. Маловідомі сторінки (1944 – 1954). Сіверщина в історії України. Національний заповідник «Глухів» Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК Вип. 12. Глухів – Київ 2019. С. 401–404.
7. **Дуда І.** Історія формування музейної збірки Тернопільського обласного художнього музею: зб. наук. пр. НТШ / відп. ред. М. Андрейчин. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2013. Т. 8. С. 218–233.
8. **Машлай В.** Тематичне комплектування фондів та створення актуальних експозицій з сучасної історії України. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченій 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею м. Луцьк 16 травня 2014 року Луцьк. 2014. С. 119–120.
9. **Погонець О.** Комплектування музейної колекції та науковий опис. Музеї України. 2006. № 5. С. 30–31.
10. **Положення про Музейний фонд України .** Офіційний вісник України. 2000. № 30. С. 84.
11. **Пушкар Н.** Двадцять сходинок обов'язкового лікнепу (Замість Інструкції). Луцьк. 2013. 8 с.
12. **Сабов М.М.** Деякі аспекти наукового комплектування, вивчення та експонування меморіальних комплексів персонологічного характеру в музеях історичного профілю. Видатні особистості: музейна персоналістика.

Матеріали обласної музейної конференції до Міжнародного дня музеїв та 75-річчя Дніпропетровської області. Випуск 10. АРТПРЕС. Дніпропетровськ. 2008. С. 338.

13. **Салата О.О.** Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. Вінниця: «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
14. **Чибирак С., Трофімук-Кирилова Т.** Значення етнографічних експедицій у комплектуванні фондів Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. Волинський музейний вісник. Наук. зб.: Вип. 8 (упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства, музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. С. 76–81.
15. **Шапаренко Т.І.** До питання комплектування фондів музею з історії та розвитку самоврядування Дніпропетровської області. Роль музеїв у культурному просторі України й світу: стан, проблеми, перспективи розвитку музейної галузі. Збірник матеріалів загальноукраїнської наукової конференції з проблем музеєзнавства, присвяченої 160-річчю заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д.І.Яворницького. Вип. 11. АРТПРЕС. Дніпропетровськ. 2009. С. 608.
16. **Янюк О.** Поповнення колекції писанок Волинського краєзнавчого музею (1991 – 2018 рр.). Волинський музей: історія і сучасність. Науковий збірник. Випуск 6. Матеріали VI Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк, 14 червня 2019 року. Луцьк, 2019. С. 170–177.

РОЗДІЛ 3

Список літературних джерел за темою «Облік»

1. **Аксьонов В.С.,** Бабенко Л.І. Археологічні фонди Харківського історичного музею: історія формування колекції. Вісімнадцяті Сумцовські читання: збірник матеріалів наукової конференції «Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства» (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Майдан, Харків. 2012. С. 176–184.
2. **Амер А. Н.** Державний облік музейних фондів та їх наукова документація. Вісімнадцяті Сумцовські читання: збірник матеріалів наукової конференції «Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства» (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Майдан, Харків. 2012. С. 170–176.
3. **Бабенко Л.І.** Об атрибуции скифских уздечных блях в виде лапы животного или кисти руки». Старожитності 2014 – 2015: Харківський історико-археологічний щорічник. Вип. 13. Харків. 2015. С. 124–134.
4. **Бова І.** Колекція пляшок у фондівій збірці Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С. 67–72.
5. **Дмитренко А.** Атрибуція чоловічих сорочок (за збірками Волинського краєзнавчого музею і Музею етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки). Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С.19–25.
6. **Дмитренко А.,** Андрусик Т. Атрибуція жіночих сорочок (за збірками етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки і Волинського краєзнавчого музею. Волинський музейний вісник. Наук. зб.: Вип. 8 (упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2016. С. 270–277.
7. **Дунайко І.** Колекція українських народних жіночих прикрас в збірці Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С. 76–81.
8. **Єрмолаєва І.** Тенденції використання сучасних технологій у фондівій роботі музею. Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал. – Спецвипуск: З досвіду роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» / Ред. рада: В.М.Литвин, В.А.Смолій, В.Ф.Колесник. Меморіальний комплекс

- «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» Інститут історії України НАН України. Київ, 2013. С. 76–83.
9. **Жам О.,** Грудевич Т. Колекція годинників Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: формування та дослідження. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк, 2017. С.81–86.
 10. **Задніков С.А,** Скирда В.В., Хоружа М.В. Деякі дискусійні питання щодо атрибуції предметів з колекції Харківського історичного музею. Вісімнадцяті Сумцовські читання: збірник матеріалів наукової конференції «Музей як соціокультурний інститут в умовах інформаційного суспільства» (проводиться в рамках XVIII Сумцовських читань), 18 квітня 2012 р. Майдан, Харків. 2012. С. 200–206.
 11. **Зубер С.** Народні рушники кінця XIX – першої половини XX століть в експозиції Музею українських обрядів Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С.86–92.
 12. **Карабін Н.,** Матейчук О. Колекція кишенькових годинників зі збірки Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С.158–161.
 13. **Карпюк Л.** Атрибуція пам'яток сакрального мистецтва західноєвропейської традиції у збірці Музею волинської ікони. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею м. Луцьк 16 травня 2014 року. Луцьк. 2014. С.244–250.
 14. **Коваленко О.В.** Науково уніфікований паспорт культурних цінностей як основний обліковий документ Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів» (Львів, 27 – 28 лютого 2015 року) / ГО «Львівська економічна фундація». У 2-х частинах. Львів: ЛЕФ, 2015. Ч. 2. С. 84–86.
 15. **Колесник С.Е.** Ведення фондово-облікової документації у музеях, що працюють на громадських засадах. Методичні рекомендації. Кіровоградський обласний краєзнавчий музей. 2009. 15 с.
 16. **Корецька О.** Документи як джерела генеалогічної інформації (на прикладі документів з фондів Волинського краєзнавчого музею). Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-

- краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С. 107–109.
- 17. Коткова В.** Умови та виклики впровадження електронного обліку у НМНАПУ. URL: <https://www.pyrohiv.com/activities/umovi-ta-vikliki-vprovadzhennya-elektronnogo-obliku-u-nmnapu.html>
- 18. Кревська Л.** Колекція ляльок у фондах Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею м. Луцьк 16 травня 2014 року. Луцьк. 2014. С.93–98.
- 19. Кревська Л.** Колекція новорічних іграшок у Волинському краєзнавчому музеї. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С.97–101.
- 20. Кревська Л., Пушкар Н.** Колекція гутного скла у фондах Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С. 149–158.
- 21. Криштапук Л.** Традиційні жіночі головні убори у фондах Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С.161–165.
- 22. Матейчук О., Карабін Н.** Колекція мундирних гудзиків (зі збірки Волинського краєзнавчого музею). Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 9. Упр-ня культури, з пит. релігій та націонал. Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк. 2018. С.66–80.
- 23. Моренчук О.** Формування колекції декоративних рушників основного фонду Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С. 161–170.
- 24. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ ст.** Збірник наукових праць за ред. д-ра мистецтв М.Селівачова. – К.: Златограф, 2004. 208 с.
- 25. Музейні колекції: історія, дослідження, атрибуція.** Збірник наукових праць за ред. д-ра мистецтва М.Селівачова. – К.:ТОВ «ХІК», 2010. 324 с.
- 26. Муравська С.** Облік експонатів у музеях вищих навчальних закладах на західноукраїнських теренах. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення

- Волинського краєзнавчого музею м. Луцьк 16 травня 2014 року. Луцьк. 2014. С. 333–339.
- 27. Народний костюм** як виразник національної ідентичності. Збірник наукових праць за ред. д-ра мистецтва М.Селівачова. – К.: ТОВ «ХІК», 2008. 310 с.
- 28. Наукова атрибуція** творів мистецтва, експертиза та оцінка культурних цінностей. Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 24 – 25 жовтня 2019 р. / Ред. кол.: В. Г. Чернець (голова), В. В. Карпов (відп. ред.) та ін. Київ: НАКККіМ, Асоціація мистецтвознавців, експертів, оцінювачів та реставраторів, 2019. 226 с.
- 29. Охріменко Г., Локайчук С., Склярєнко Н. Ян Фітцке.** Опис нумізматичної збірки. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк. 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С. 14–19.
- 30. Павлик Н.** Плахти у фондівому зібранні НІЕЗ «Переяслав»: типологія та проблематика. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С.106–110.
- 31. Прохацька І.** Документальний облік фондівому зібрання НМНАПУ Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Вип. 2 (2). 2019. С. 90–104.
- 32. Пушкар Н.** Науково-фондова робота в музеї. Методичні рекомендації. Луцьк. 2010. 27 с.
- 33. Пушкар Н., Матейчук О., Карабін Н.** Зброя: її вивчення, науковий опис, облік та зберігання. Методичні рекомендації. Луцьк. 2015. 32 с.
- 34. Пушкар Н., Несторук І.** Бони періоду Української революції 1917 – 1921 рр. Каталог з фондів Волинського краєзнавчого музею. Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 9. Упр-ня культури, з пит. релігій та націонал. Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2018. С.95–138.
- 35. Пушкар Н., Несторук І.** Пам'ятки образотворчого мистецтва у музейній колекції. Методичні рекомендації. Луцьк, 2016. 22 с.
- 36. Пушкар Н.Ю., Корецька О.П.** Науковий опис предметів Документального фонду: книг, документів, фото (відбитків і негативів). Методичні рекомендації. Луцьк. 2013. 38 с.
- 37. Пушкар Н.Ю.** Науковий опис предметів нумізматики, фалеристики, боністики, сфрагістики, геральдики: монет, орденів, медалей, значків, жетонів, паперових грошей, печаток, гербів. Методичні рекомендації. Луцьк. 2011. 32 с.
- 38. Титов М.** Визначення та опис стану збереженості творів станкового живопису. Методичні рекомендації. Луганськ: Світлиця, 2007. 35 с.

- 39. Тишкевич Р.** Етнографічні збірки Сарненського історико-етнографічного музею. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017. С.125–129.
- 40. Тупчієнко М.П.** Музеєзнавство: система обліку та наукової обробки музейних фондів. Методичні вказівки до вивчення дисципліни ОКР бакалаврів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». ЦНТУ. Кропивницький. 2018. 19 с.
- 41. Українець А.** Народний одяг мешканців Рівненщини XVIII – середини XIX ст. Минуле і сучасне Волині й Полісся. Етнографічне музейництво в Україні й на Волині. Науковий збірник. Випуск 61. Матеріали П'ятої Волинської науково-етнографічної конференції, 27 – 28 квітня 2017 року. м. Луцьк. 2017 С. 129–135.
- 42. Хмелевська А. В.,** Стрижова В. Г., Капучак І. О. Організація обліку в музейних установах. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. № 6. Т. 1. С. 191–196.
- 43. Хомова Т.** Колекція настільниць і скатертин (група Р2-тканини...) у фондах Волинського краєзнавчого музею. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею м. Луцьк 16 травня 2014 року. Луцьк. 2014. С. 237–241.
- 44. Шевцов І.П.** Безплатне програмне забезпечення для обліку музейних фондів. Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам'яті (до 85 – річчя державної академії культури та 25 – річчя відкриття першого в Україні музейного відділення ХДАК): матеріали всеукр. наук.-теорет. конф., 14 – 15 трав. 2014 р. Харків: ХДАК, 2014. С. 42–44.
- 45. Шевченко В.** Методичні рекомендації щодо застосування програмного забезпечення обліку та збереження музейних предметів Чернівецького обласного краєзнавчого музею. Чернівці: Букрек, 2012. 16 с.

РОЗДІЛ 4

Список літературних джерел за темою «Інвентаризація та каталогізація музейних колекцій»

- 1. Бекетова В.М.** Проблеми каталогізації музейної колекції реліквій запорозького козацтва. Матеріали науково-практичної конференції «Українське козацтво в етнокультурному просторі Наддніпрянщини»: Зб. наук. пр. / редкол.: Н. Буланова (відп. ред.) та ін. – Н.: ТОВ «Принтхаус «Римм», 2014. 264 с.
- 2. Ланшина Л.** Каталог документальних матеріалів Стефана Мацко у фондах Волинського краєзнавчого музею. Волинський музейний вісник. Наук. зб.: Вип. 8 (упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Упоряд. А.Силюк. Луцьк, 2016. С. 36–41.
- 3. Матейчук О.** Електронні системи каталогізації музейних фондів. Волинський музей. Історія і сучасність. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 24 річниці Незалежності України та 85 річниці створення Волинського краєзнавчого музею. м. Луцьк 16 травня 2014 року. Луцьк. 2014. С. 325–329.
- 4. Пушкар Н., Несторук І** Наукова каталогізація музейних колекцій – складова їх вивчення, зберігання та популяризації. Матеріали VI Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 90-річчю Волинського краєзнавчого музею, м. Луцьк 14 червня 2019 р. Луцьк. 2019. С. 126–136.
- 5. Рябчикова Ф. Д.** Чи потрібен Україні зведений каталог Музейного фонду України? Праці Центру пам'яткознавства. Вип. 29. Київ. 2016. С. 254–263.
- 6. Тимофєєва Т.Ю.** Каталогізація музейних фондів. Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. Збірник тез доповідей та повідомлень Міжнародної наукової конференції, присвяченої 150 – річчю від дня заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д.І.Яворницького. Дніпропетровськ. 1999. С. 156.
- 7. Храпова Т. Д.** Основні принципи створення наукових каталогів URL: <https://artmuzeum.kr.ua/pro-muzej/konferencz%D1%96%D1%97/oblasnij-sem%D1%96nar-osoblivost%D1%96-funkcz%D1%96onuvannya-muze%D1%97v-xudozhnogo-prof%D1%96lyu/xrapova-t.-d.-osnovn%D1%96-princzipi-stvorennya-naukovix-katalog%D1%96v.html>

РОЗДІЛ 5

Список літературних джерел за темою «Консервація та зберігання музейних фондів»

1. **Бідзіля О.В.** Захист музейних предметів від пошкодження комахами: Методичні рекомендації. Київ: Національний науково дослідний реставраційний центр України, 2016. 40 с.
2. **Борисенко М.** Показники ефективності збереження музейних колекцій, аналіз поточного стану в Україні та зарубіжного досвіду. URL: <http://prostir.museum/ua/post/43131?fbclid=IwAR3dUjXc1XXciMD9Oc5Nnpt0Rx8OmGsXYVpMvMQFXJPT4hEILAnupXtIFCo>
3. **Коваленко О.В.** Проблеми збереження та охорони культурних цінностей в контексті забезпечення контролю за ними. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти» (Харків, 24 квітня 2015 року). Харків: ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2015. С. 74–77.
4. **Ковальчук А.О.** Збереження музейних предметів в умовах надзвичайних ситуацій (методичні рекомендації): НМІУ, 2017. 48 с.
5. **Кушнір Л.І.** Сучасні вимоги до охорони і зберігання музейних колекцій. Методичні рекомендації. Кіровоградський обласний краєзнавчий музей. 2017. 19 с.
6. **Музейное собрание:** комплектование, учет и сбережение памятников материальной культуры: материалы обласного семинара практикума 27 октября 2009 года. ЛОКМ. Луганск, 2010. 84 с.
7. **Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури.** Спецвипуск: Проблеми біопшкоджень пам'яток історії та культури. Київ: ІПК ПК, 1998. 172 с.
8. **Проблеми збереження, консервації та реставрації музейних пам'яток:** матеріали і тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф., 26 – 28 трав.1999 р. Київ, 1999. 216 с.
9. **Проблеми збереження, консервації, реставрації та експертизи музейних пам'яток.** Тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф., 22–24 трав. 2001р. Київ, 2001. 208 с.
10. **Проект рекомендацій,** що стосуються захисту та сприяння музеям і музейним колекціям, їхньому різноманіттю та ролі у суспільстві (прийнятий на Міжурядовій зустрічі експертів з питань музейних колекцій (II категорія), що відбулася у штаб-квартирі ЮНЕСКО 28 травня 2015. 7 с.
11. **Пушкар Н.,** Корецька О., Несторук І. Порядок і режим зберігання музейних колекцій у фондах та експозиції. Методичні рекомендації. Луцьк. 2015. 12 с.
12. **Пушкар Н.,** Корецька О., Несторук І. Правила користування музейними предметами основного фонду, які видаються з фондів музею для вивчення, опрацювання та експонування. Луцьк. 2013. 6 с.

13. **Пушкар Н.,** Несторук І. Основні правила використання музейних предметів основного фонду. Методичні рекомендації. Луцьк. 2018. 10 с.
14. **Пушкар Н.,** Обухович Л., Несторук І. Реставрація і консервація музейних предметів. Методичні рекомендації. Волинський музейний вісник. Наук. зб.: Вип. 8 (упр-ня культури Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки. Упоряд. А.Силюк. Луцьк. 2016. С. 385–393.
15. **Пушкар Н.,** Тищенко Т. Природничо-історичні матеріали у музейній колекції, їх склад та основні правила зберігання. Методичні рекомендації. Луцьк. 2016. 14 с.
16. **Рекомендації** щодо забезпечення збереження музейних предметів Музейного фонду України на період встановлення карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Міністерство культури та інформаційної політики України. Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Київ. 2020. 5 с.

ВИСНОВКИ

Науково-фондова робота є одним з головних практичних напрямків музейної діяльності та спрямована на здійснення соціальної функції музею – документування суспільних і природних процесів та явищ, збирання, зберігання та передачі інформації.

З фондами працюють усі наукові підрозділи музею, і ця робота орієнтована на збереження, дослідження і використання музейних предметів. Їхня охорона починається вже на етапі виявлення в середовищі побутування і складає суть одного з найважливіших напрямків музейної діяльності – комплектування фондів. На стадії добору предметів починається і процес їхнього вивчення, ціль якого – установити, чи мають вони музейну цінність.

Придбані предмети фіксуються в документах музею як державна власність. У такий спосіб здійснюється їхня юридична охорона – облік фондів. Він проводиться на основі подальшого вивчення музейних предметів, оскільки тільки наукові дані про них, зафіксовані в обліковій документації, дозволяють співвіднести запис і конкретний предмет.

Створити умови, що забезпечують фізичну схоронність предметів і доступ до них користувачів, покликане збереження фондів. Воно також вимагає вивчення музейних предметів, у ході якого розкривається загальне і різне в їхніх фізико-хімічних властивостях, що дозволяє виділити такі групи предметів, що мають потребу в особливих умовах збереження. Ступінь використання фондів також залежить від їхньої вивченості, оскільки всеосяжна пошукова система може бути створена лише в результаті детального і глибокого дослідження музейних предметів.

Пропонований бібліографічний покажчик спрямований поглиблювати зацікавленість музейною справою, сприяє більш детальному вивченню основних напрямків фондової роботи, таких як комплектування, облік, інвентаризація та каталогізація, консервація і зберігання музейних колекцій.

Щиро сподіваємося, що запропоновані матеріали стануть в нагоді усім, хто прагне ширше розкрити поняття «науково-фондова робота» та збагатитися досвідом українських музеїв з одного із найважливіших видів діяльності.

**«Науково-фондова робота
в музеях України (2000 – 2020 рр.)»**

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Підп. до друку 27.11.2020. формат 64×84 1/16. Папір друкарський.
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 9,8.
Тираж 50 пр. Зам. №157

**Видавництво ТОВ «ФОКСПРИНТ»
93113, Луганська обл.,
м. Лисичанськ, вул. Генерала Потапенка, 244
тел: (06451) 7-20-20, (095) 330-44-20**